

**Мартенски
музикални
дни** РУСЕ, 1967

ПОД ЗНАКА НА ПОЛСКАТА МУЗИКА

Празненство в името на човечното, красивото...



Това бе истинско празненство в името на човечното, красиво-то и великото. Полски те филхармонии, първите гости, които стъпиха на фестивалния концертен подиум, го доказаха с всичко: с подбора на програмата, с държането си на сцената, с високото си майсторство. В тяхното изпълнение на 26 т. м. прозвучаха избрани творби на полската музика, бих пояснил — на полската класика, тъй като съвременни творци като Лютославски и Пендереcki вече ясно са дали това, което позволява да бъдат те причислени към големите представители на полското музикално изкуство.

Дълбоко, мъдро, с трепет и възлание бе пресъздадена творбата на Пендереcki „В памет на жертвите от Хиросима“, в която традиционната и общоприета последова-

телност на симфоничното развитие отстъпва пред чисто темброво-звучоцветната логика, потърсена и намерена поразително богато в еднородния състав на струнния оркестър. Този начин на композиране на музика, за чето записване дори са създадени нарочно улесняващи нотни знаци, в един несигурен ръце и при нездравни художествени подбуди би могъл да се превърне лесно в пуста игра на звукове. У тридесет и четиригодишния Кшишоф Пендереcki обаче всичко е подчинено на опази силна и завладяваща емоция, която възниква у всеки човек при спомена за едно от най-големите варварства на съвременната „цивилизация“ — атомната смърт над японските градове... Да, тази музика е силна и страшна, тя е не толкова разказ за събитие, колкото протест против безчовечността, пре-

дупреждение срещу онези, които биха искали да го повторят. Не случайно произведението на младия полски автор му донесе световна известност. Нашата публика го слуша с напрегнато внимание и вниква в сложната му същност. Интересът и към него бе толкова голям и спонтанен, че „Хиросима“ бе бисрана.

Витолд Лютославски, силно едно по-старо поколение музиканти, сега, в зрялата възраст на своето петдесет и четирилетие, ни показва съвременната полска музика от друга естетическа позиция. Неговият знаменит Концерт за оркестър, също като творбата на Пендереcki, прозвуча за пръв път у нас. Той блика от енергия и мъжественост. С тях дори е проникната филармонична тъкан на втората му част „Нощно напъничество“, интересно контрастиращо с вътрешната сила на първата част „Нитрада“ и големите линии на многосъставния филармоничен ансамбъл — „Пасакалия, Токата и Хорал“. Едва ли може да се срещни, ако се каже, че Лютославски (колко малко още го познаваме!) ни стана изведнъж близък много близък:

неговото произведение разкри на полското начало на отделната личност, погледнато по-широко — на целия народ. То е прекрасно свидетелство за онези енергичен импулс, с който се отличават най-добрите и хуманни събития и помисли на нашето време. Лютославски се е учил много от френските музиканти, от великия унгарец Барток, но той си е останал навсякъде поляк, последовател на Карол Шимановски, един от най-големите композитори на нашето столетие, стъпил и тук здраво върху родна полска земя.

Когато слушателят придоори на ясна представа за едно произведение и когато бързо може да се привърже към него, както бе с нас на концерта на Силезийската филхармония, то за това той би трябвало да благодари преди всичко на изпълнителя. „Благодарност“ е слаба дума за изкуството на нашите гости и на техния забележителен ръководител — диригента Народ Стрия. Тяжната артистичност, майсторство и високо вдъхновение на пленява и очароваха. Между прекрасните минути, които изживяхме тази ве-

чер, сигурно дълго ще си спомняме миговете, в които звуча Вторият концерт за пиано от Шопен. Младата пианистка Регина Смешлякка бе в отличен ансамбъл с оркестъра и диригента, и „нейният“ (по-точно „техният“) Шопен бе свободен от сантименталните и романтични крайности, с които някои изпълнители ни представят в съвсем невярна светлина най-великия полски музикант. Голямата сила на тази интерпретация

бе в съдържанието, мъжествено, вътрешно богато разбиране на неговата музика. То бе въдъхновено разбиране и — истинско, навкото рядко може да се чуе. Трогна ни бисът на пианистиата — един Шопенов валс, един малък скъпоценен камък след големия патос и лирика на Концерта за пиано. Трогнаха ни много и трите оркестрови биса след творбата на Лютославски, които пригледжат към вече минала епоха — една мазурка из оне-

рата „Халка“ от Моцарто, два танца от стария полски композитор Стефани.

Пламъкът и патриотичното вдъхновение, с което бе изпълнена цялата програма, ни внушиха докрай почит, уважение и гордост от истинна голямото изкуство, с което се запознахме в тази паметна вечер.

Стефан Лазаров